

توزیع درآمد در ایران سال ۱۴۰۲

دفتر جمعیت، نیروی کار و اقتصاد خانوار

مهرماه ۱۴۰۳

پیشگفتار

توزیع عادلانه درآمد همواره از مهم‌ترین مباحث در اقتصاد کشورهای مختلف جهان است. شاخص‌های نابرابری معیاری برای ارزیابی عملکرد اقتصادی کشورها در خصوص توزیع درآمد محسوب می‌شود.

بعد از عنوان شدن طرح کاهش فقر در جهان، چگونگی توزیع درآمد بیشتر از قبل مورد توجه قرار گرفت، زیرا در دنیای امروز بزرگترین عامل ایجاد کننده فقر نه کمبود درآمد بلکه توزیع ناعادلانه آن است. در تعریف عامیانه توزیع عادلانه و ناعادلانه درآمد می‌توان گفت: "در صورتی که یک فرد در جامعه تمامی درآمد را در اختیار داشته باشد توزیع درآمد ناعادلانه‌ترین وضع ممکن است و زمانی که تمامی افراد به یک نسبت از کل درآمد جامعه بهره‌مند شوند عادلانه‌ترین حالت وجود دارد". امروزه سخن مطرح شده در جهان یکسان بودن سهم تمامی گروه‌ها از درآمد کشور نیست بلکه مساله مهم توزیع عادلانه بر مبنای توانایی‌های افراد مختلف است که می‌تواند به ایجاد توازن و تعادل بیشتر در جامعه بیانجامد. طبق موازین علمی تقسیم درآمد در یک کشور باید به نحوی باشد که سهم بیشتری از مردم در طبقه متوسط جای بگیرند. در یک جامعه متعادل شمار ثروتمندان و فقیران در کشور بسیار کم است زیرا وجود گروه‌های بسیار پردرآمد یا بسیار کم-درآمد نشان دهنده توزیع نامتناسب درآمد در آن منطقه است. برای محاسبه میزان عدالت در توزیع درآمد از سهم درآمندی که هر یک از گروه‌های جامعه بدست می‌آورند استفاده می‌شود. اگر فاصله بین درآمندی که ده درصد پایین‌ترین گروه جامعه بدست می‌آورند با درآمد ده درصد از بالاترین افراد، تفاوت زیادی داشته باشد نشان دهنده توزیع ناعادلانه درآمد در یک سرزمین است.

چون بیشتر یا کمتر شدن ضریب جینی به تنهایی نمی‌تواند وضعیت توزیع درآمد را در جامعه نشان دهد، بنابراین برای محاسبه میزان عدالت در توزیع درآمد، سهم درآمندی که هر یک از گروه‌های جامعه بدست می‌آورند نیز محاسبه می‌شود. اگر فاصله بین درآمندی که ده، بیست و چهل درصد پایین‌ترین گروه جامعه بدست می‌آورند با درآمد ده، بیست و چهل درصد از پردرآمدترین افراد، تفاوت زیادی داشته باشد نشان دهنده توزیع ناعادلانه درآمد در یک سرزمین است.

در حوزه توزیع درآمد شاخص‌های دیگری همچون شاخص تیل، اتکینسون و پالما نیز برای تبیین بهتر وضعیت پردرآمدها و کم درآمدها وجود دارد که در این گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

طرح آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی مرکز آمار ایران معتبرترین و تنها طرحی است که امکان محاسبه شاخص‌های نابرابری را در مناطق شهری و روستایی و کل کشور در اختیار متخصصین قرار می‌دهد. از این‌رو سال‌هاست که شاخص‌های نابرابری توسط مرکز آمار ایران محاسبه و به سیاستگذاران، اقتصاددانان و کاربران اصلی طرح ارایه می‌شود.

گزارش حاضر بر اساس محاسبات صورت گرفته بر روی داده‌های این طرح در سال ۱۴۰۲ است. برای بررسی بهتر، شاخص‌ها برای تعدادی از سال‌های قبل از ۱۴۰۲ نیز ارایه شده است.

توزیع درآمد در یک نگاه

۱- ضریب جینی سالانه در نقاط شهری، روستایی و کل کشور سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

شرح	۱۴۰۱	۱۴۰۲
کل کشور.....	۰/۳۸۷۷	۰/۳۹۷۹
شهری.....	۰/۳۶۹۶	۰/۳۸۲۰
روستایی.....	۰/۳۶۴۳	۰/۳۵۸۳

۲- نسبت هزینه ۱۰، ۲۰ و ۴۰ درصد پردرآمدترین به ۱۰، ۲۰ و ۴۰ درصد کم‌درآمدترین جمعیت سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

شرح	کل کشور		شهری		روستایی	
	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲
نسبت هزینه ده درصد پر هزینه‌ترین به ده درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	۱۲.۸۶	۱۳.۹۵	۱۱.۲۳	۱۱.۸۸	۱۰.۵۵	۱۰.۲۶
نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	۷.۶۹	۷.۹۹	۶.۸۲	۷.۰۵	۶.۴۷	۶.۴۰
نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه‌ترین به چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	۴.۱۳	۴.۲۰	۳.۸۰	۳.۸۸	۳.۷۰	۳.۶۵

۳- سایر شاخص‌های توزیع درآمد سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

شرح	کل کشور		شهری		روستایی	
	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۲
شاخص پالما	۱.۸۲	۱.۹۵	۱.۶۵	۱.۷۹	۱.۶۲	۱.۵۶
شاخص تیل	۰.۲۵۲۴	۰.۲۷۲۳	۰.۲۲۹۲	۰.۲۵۲۱	۰.۲۲۳۹	۰.۲۱۴۲
شاخص اتکنیسون	۰.۲۲۴۴	۰.۲۳۴۹	۰.۲۰۳۸	۰.۲۱۵۱	۰.۱۹۷۱	۰.۱۹۱۹

شاخص‌های توزیع درآمد در ایران

در سال ۱۴۰۲ ضریب جینی خانوارهای ایرانی ۰.۳۹۷۹ است که در مقایسه با سال قبل ۰.۰۱۰۲ افزایش نشان می‌دهد. همچنین ضریب جینی خانوارهای شهری و روستایی کل کشور به ترتیب ۰.۳۸۲۰ و ۰.۳۵۸۳ که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰.۰۱۲۴ افزایش و ۰.۰۰۰۶ کاهش نشان می‌دهد.

۴- ضریب جینی خانوارهای کل کشور، شهری و روستایی

روستایی	شهری	کل کشور	شرح
۰.۳۸۶۴	۰.۴۱۹۹	۰.۴۳۰۴	۱۳۸۰
۰.۳۹۹۷	۰.۴۱۵۶	۰.۴۳۵۶	۱۳۸۵
۰.۳۳۹۴	۰.۳۵۶۸	۰.۳۷۰۰	۱۳۹۰
۰.۳۳۶۲	۰.۳۷۳۰	۰.۳۹۰۰	۱۳۹۵
۰.۳۵۹۵	۰.۳۹۴۰	۰.۴۰۹۳	۱۳۹۷
۰.۳۵۳۹	۰.۳۸۲۸	۰.۳۹۹۲	۱۳۹۸
۰.۳۵۹۰	۰.۳۸۳۵	۰.۴۰۰۶	۱۳۹۹
۰.۳۵۹۴	۰.۳۷۵۷	۰.۳۹۳۸	۱۴۰۰
۰.۳۶۴۳	۰.۳۶۹۶	۰.۳۸۷۷	۱۴۰۱
۰.۳۵۸۳	۰.۳۸۲۰	۰.۳۹۷۹	۱۴۰۲

نمودار ۱- ضریب جینی کل کشور و مناطق شهری و روستایی

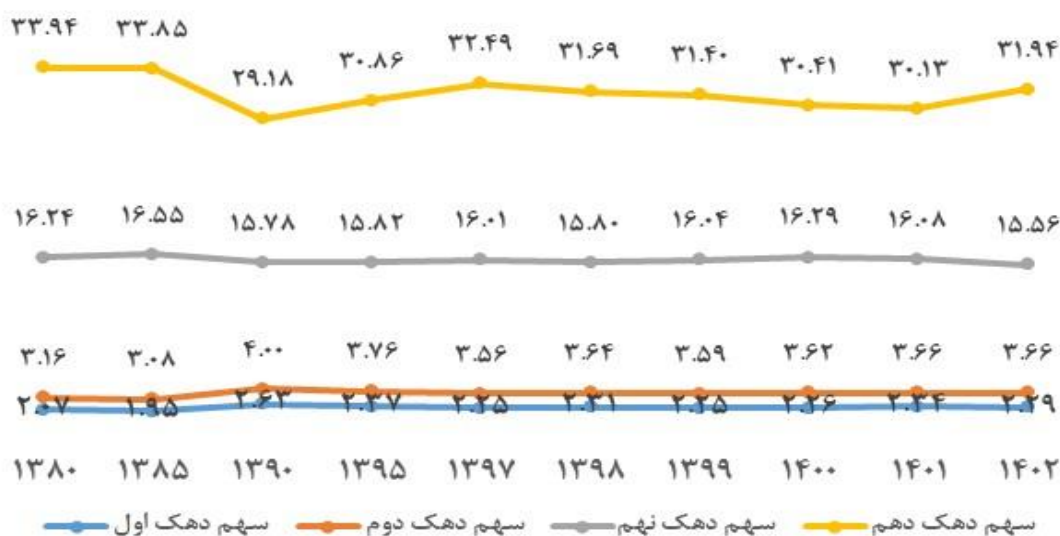
✓ سهم هزینه‌ها در هر یک از دهک‌ها، یکی دیگر از شاخص‌های توزیع درآمد است که جابه‌جایی هزینه در دهک‌ها را نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۲ سهم هزینه در دهک خانوارهای کل کشور نسبت به سال قبل تا دهک نهم کاهش یافته و این سهم در دهک دهم افزایش نشان می‌دهد.

۵- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای کل کشور (درصد)

شرح	سهم دهک اول	سهم دهک دوم	سهم دهک سوم	سهم دهک چهارم	سهم دهک پنجم	سهم دهک ششم	سهم دهک هفتم	سهم دهک هشتم	سهم دهک نهم	سهم دهک دهم
۱۳۸۰	۲۰.۷	۳.۱۶	۴.۰۸	۵.۲۷	۶.۴۸	۷.۵۷	۹.۴۵	۱۱.۷۴	۱۶.۲۴	۳۳.۹۴
۱۳۸۵	۱.۹۵	۳.۰۸	۴.۰۱	۵.۰۵	۶.۲۰	۸.۱۱	۹.۳۳	۱۱.۸۸	۱۶.۵۵	۳۳.۸۵
۱۳۹۰	۲.۶۳	۴.۰۰	۴.۹۸	۶.۰۰	۷.۰۸	۸.۳۳	۹.۹۲	۱۲.۱۰	۱۵.۷۸	۲۹.۱۸
۱۳۹۵	۲.۳۷	۳.۷۶	۴.۷۷	۵.۷۷	۶.۸۴	۸.۰۹	۹.۷۲	۱۲.۰۱	۱۵.۸۲	۳۰.۸۶
۱۳۹۷	۲.۲۵	۳.۵۶	۴.۵۴	۵.۵۱	۶.۵۳	۷.۷۸	۹.۴۵	۱۱.۹۰	۱۶.۰۱	۳۲.۴۹
۱۳۹۸	۲.۳۱	۳.۶۴	۴.۶۴	۵.۶۴	۶.۷۴	۷.۹۸	۹.۶۰	۱۱.۹۵	۱۵.۸۰	۳۱.۶۹
۱۳۹۹	۲.۲۵	۳.۵۹	۴.۶۰	۵.۶۰	۶.۷۳	۸.۰۰	۹.۶۹	۱۲.۱۰	۱۶.۰۴	۳۱.۴۰
۱۴۰۰	۲.۲۶	۳.۶۲	۴.۶۷	۵.۶۸	۶.۸۱	۸.۱۶	۹.۸۴	۱۲.۲۶	۱۶.۲۹	۳۰.۴۱
۱۴۰۱	۲.۳۴	۳.۶۶	۴.۷۵	۵.۷۹	۶.۹۳	۸.۲۶	۹.۸۹	۱۲.۱۶	۱۶.۰۸	۳۰.۱۳
۱۴۰۲	۲.۲۹	۳.۶۶	۴.۷۱	۵.۷۲	۶.۸۲	۸.۰۴	۹.۵۴	۱۱.۷۳	۱۵.۵۶	۳۱.۹۴

نمودار ۲- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای کل کشور

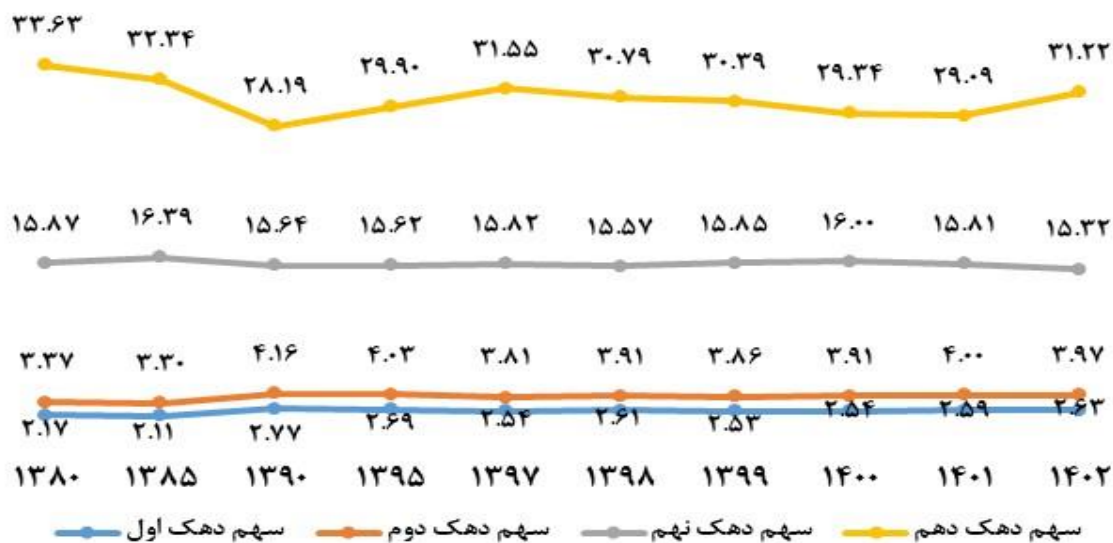

در سال ۱۴۰۲، سهم هزینه خانوارهای مناطق شهری نسبت به سال قبل از دهک دوم تا دهک نهم کاهش یافته، و در دو دهک اول و دهم افزایش را نشان می‌دهد.

۶- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای مناطق شهری (درصد)

شرح	سهم دهک اول	سهم دهک دوم	سهم دهک سوم	سهم دهک چهارم	سهم دهک پنجم	سهم دهک ششم	سهم دهک هفتم	سهم دهک هشتم	سهم دهک نهم	سهم دهک دهم
۱۳۸۰	۲.۱۷	۳.۳۷	۴.۳۸	۵.۴۱	۶.۴۸	۷.۷۵	۹.۳۱	۱۱.۶۳	۱۵.۸۷	۳۳.۶۳
۱۳۸۵	۲.۱۱	۳.۳۰	۴.۳۲	۵.۴۰	۶.۸۵	۷.۷۵	۹.۴۲	۱۲.۱۱	۱۶.۳۹	۳۲.۳۴
۱۳۹۰	۲.۷۷	۴.۱۶	۵.۱۸	۶.۱۷	۷.۲۳	۸.۴۹	۱۰.۰۱	۱۲.۱۶	۱۵.۶۴	۲۸.۱۹
۱۳۹۵	۲.۶۹	۴.۰۳	۵.۰۲	۵.۹۵	۶.۹۵	۸.۱۹	۹.۷۴	۱۱.۹۰	۱۵.۶۲	۲۹.۹۰
۱۳۹۷	۲.۵۴	۳.۸۱	۴.۷۳	۵.۶۲	۶.۶۳	۷.۸۷	۹.۵۵	۱۱.۸۹	۱۵.۸۲	۳۱.۵۵
۱۳۹۸	۲.۶۱	۳.۹۱	۴.۸۷	۵.۸۴	۶.۸۵	۸.۰۸	۹.۶۳	۱۱.۸۶	۱۵.۵۷	۳۰.۷۹
۱۳۹۹	۲.۵۳	۳.۸۶	۴.۸۳	۵.۸۳	۶.۸۵	۸.۱۰	۹.۷۷	۱۱.۹۹	۱۵.۸۵	۳۰.۳۹
۱۴۰۰	۲.۵۴	۳.۹۱	۴.۹۰	۵.۹۰	۷.۰۰	۸.۲۸	۹.۹۲	۱۲.۲۲	۱۶.۰۰	۲۹.۳۴
۱۴۰۱	۲.۵۹	۴.۰۰	۵.۰۱	۶.۰۲	۷.۱۱	۸.۳۶	۹.۸۹	۱۲.۱۲	۱۵.۸۱	۲۹.۰۹
۱۴۰۲	۲.۶۳	۳.۹۷	۴.۹۴	۵.۹۱	۶.۸۹	۸.۰۴	۹.۴۸	۱۱.۶۰	۱۵.۳۲	۳۱.۲۲

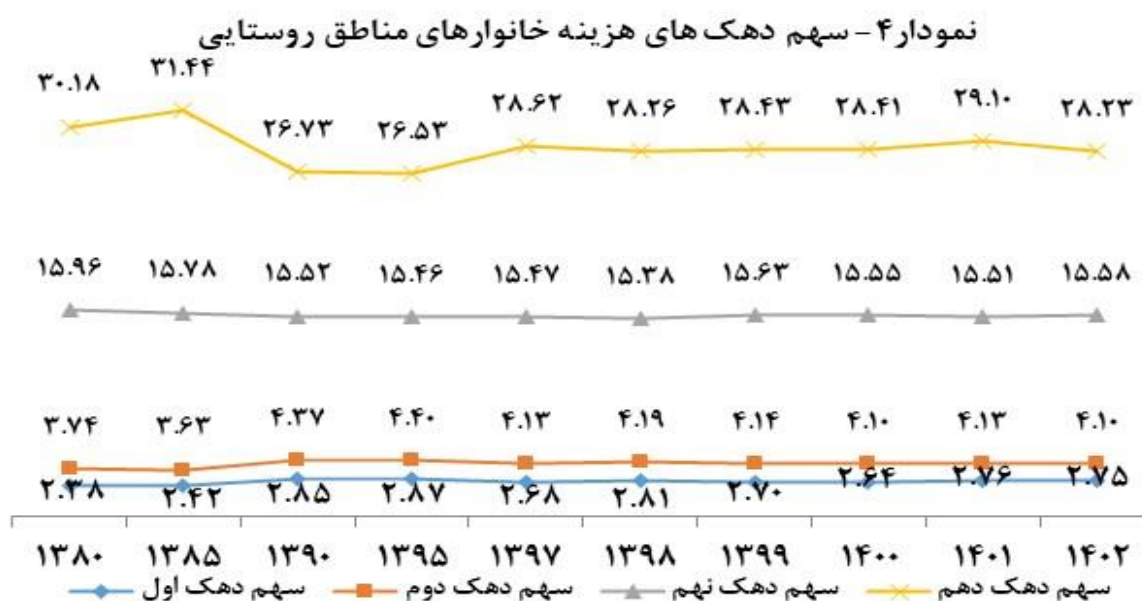
نمودار ۳- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای مناطق شهری

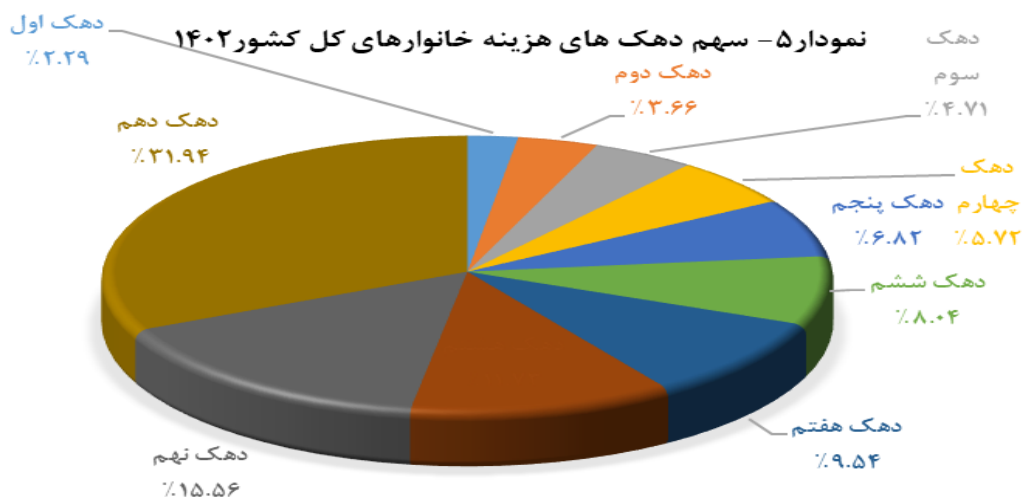

در سال ۱۴۰۲ سهم هزینه خانوارهای مناطق روستایی نسبت به سال قبل تنها در دهک اول، دوم و دهم کاهشی بوده و در سایر دهک ها افزایش را نشان می‌دهد.

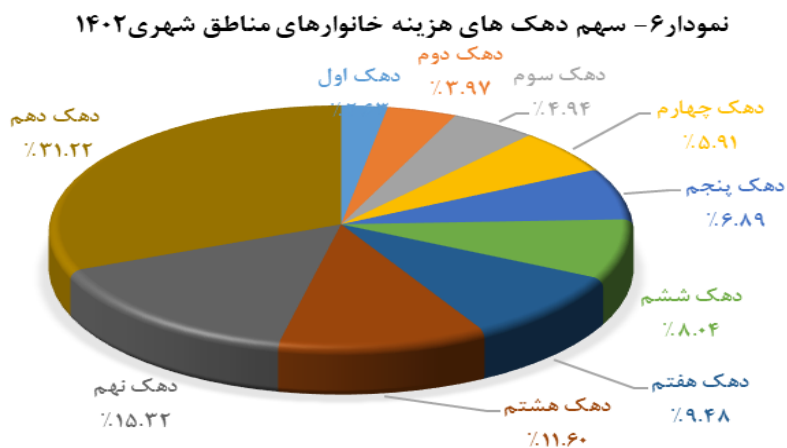
۷- سهم دهک‌های هزینه خانوارهای مناطق روستایی (درصد)

شرح	سهم دهک اول	سهم دهک دوم	سهم دهک سوم	سهم دهک چهارم	سهم دهک پنجم	سهم دهک ششم	سهم دهک هفتم	سهم دهک هشتم	سهم دهک نهم	سهم دهک دهم
۱۳۸۰	۲.۳۸	۳.۷۴	۴.۷۷	۵.۷۹	۶.۹۱	۸.۲۲	۹.۸۷	۱۲.۱۹	۱۵.۹۶	۳۰.۱۸
۱۳۸۵	۲.۴۲	۳.۶۳	۴.۵۹	۵.۵۴	۶.۶۰	۷.۸۷	۹.۵۰	۱۲.۶۴	۱۵.۷۸	۳۱.۴۴
۱۳۹۰	۲.۸۵	۴.۳۷	۵.۴۳	۶.۴۴	۷.۵۰	۸.۷۴	۱۰.۲۳	۱۲.۱۹	۱۵.۵۲	۲۶.۷۳
۱۳۹۵	۲.۸۷	۴.۴۰	۵.۵۰	۶.۵۲	۷.۵۸	۸.۷۴	۱۰.۲۰	۱۲.۲۲	۱۵.۴۶	۲۶.۵۳
۱۳۹۷	۲.۶۸	۴.۱۳	۵.۱۹	۶.۱۸	۷.۲۵	۸.۴۸	۱۰.۰۰	۱۱.۹۹	۱۵.۴۷	۲۸.۶۲
۱۳۹۸	۲.۸۱	۴.۱۹	۵.۲۵	۶.۲۳	۷.۳۰	۸.۵۰	۱۰.۰۵	۱۲.۰۳	۱۵.۳۸	۲۸.۲۶
۱۳۹۹	۲.۷۰	۴.۱۴	۵.۱۸	۶.۱۸	۷.۲۵	۸.۴۸	۹.۹۵	۱۲.۰۸	۱۵.۶۳	۲۸.۴۳
۱۴۰۰	۲.۶۴	۴.۱۰	۵.۱۹	۶.۲۱	۷.۲۵	۸.۵۱	۱۰.۰۱	۱۲.۱۳	۱۵.۵۵	۲۸.۴۱
۱۴۰۱	۲.۷۶	۴.۱۳	۵.۰۸	۶.۰۳	۷.۱۱	۸.۳۵	۹.۹۰	۱۲.۰۳	۱۵.۵۱	۲۹.۱۰
۱۴۰۲	۲.۷۵	۴.۱۰	۵.۱۲	۶.۱۳	۷.۲۵	۸.۵۶	۱۰.۱۰	۱۲.۱۷	۱۵.۵۸	۲۸.۲۳

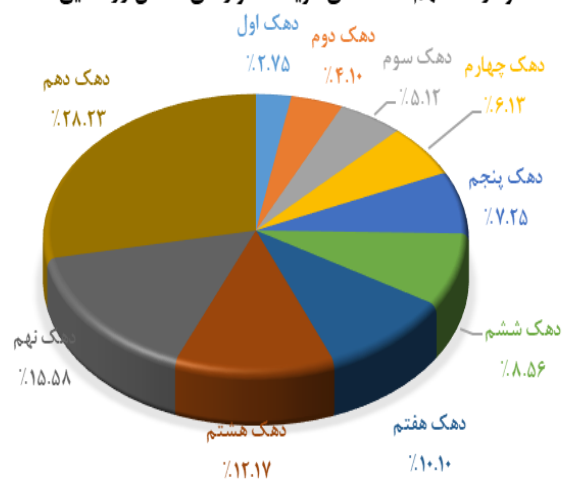

بررسی سهم دهک‌ها در مناطق شهری نشان می‌دهد سهم دهک‌های اول و دهم نسبت به سال گذشته افزایشی و سهم دهک‌های میانی کاهش یافته است.

نمودار ۷- سهم دهک های هزینه خانوارهای مناطق روستایی ۱۴۰۲

با بررسی سهم دهک‌ها در مناطق روستایی مشاهده می‌شود، سهم دهک‌های اول، دوم و دهم نسبت به سال گذشته کاهش یافته است. سهم دهک‌های میانی افزایش یافته است.

✓ نسبت هزینه ده، بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به ده، بیست و چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت از دیگر شاخص‌های توزیع درآمد است که نشان‌دهنده وضعیت پرهزینه‌ترین دهک‌ها به کم هزینه‌ترین دهک‌ها است.

✓ سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت، دو شاخصی است که نشان می‌دهد مجموع دو دهک بالا و مجموع دو دهک پایین، هر کدام چه سهمی از کل درآمد (هزینه) موجود در جامعه را به خود اختصاص داده‌اند.

✓ از دیگر شاخص‌های توزیع درآمد شاخص‌های پالما، تیل و اتکینسون است که هر کدام به نوعی بهبود یا عدم بهبود وضعیت توزیع درآمد را نشان می‌دهد.

در سال ۱۴۰۲ سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین ۵.۹۵ درصد که نسبت به سال قبل کاهش و سهم بیست درصد پرهزینه‌ترین جمعیت در کل کشور ۴۷.۵۰ درصد است که نسبت به سال قبل افزایش یافته است.

نسبت ده، بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به ده، بیست و چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت در کل کشور به ترتیب ۱۳.۹۵، ۷.۹۹ و ۴.۲۰ است که نسبت به سال قبل هر سه شاخص افزایش یافته اند.

شاخص پالما نسبت هزینه ده درصد پرهزینه‌ترین جمعیت به هزینه چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت است. این شاخص در کل کشور در سال ۱۴۰۲ به ۱.۹۵ درصد رسیده است که نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. به عبارت دیگر در حالی که در سال ۹۹ هزینه دهک دهم (پرهزینه‌ترین دهک) حدود ۲ برابر مجموع هزینه چهار دهک پایینی (کم هزینه‌ترین دهک‌ها) بوده در سال ۱۴۰۱ این نسبت به صورت محسوسی کمتر ولی در سال ۱۴۰۲ مجدداً حدود ۲ برابر مجموع هزینه چهار دهک پایینی شده است.

شاخص تیل بر مفهوم آنتروپی استوار است و آنتروپی به مفهوم اطلاع‌آنتظاری در توزیع درآمد است. این شاخص نیز همانند ضریب جینی هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده برابری بیشتر است. این شاخص در کل کشور از ۰.۲۵۲۴ در سال ۱۴۰۱ به ۰.۲۷۲۳ در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است.

شاخص اتکینسون بر مفهوم میزان اجتناب از نابرابری استوار است. اتکینسون به رابطه بین کارایی و نابرابری توجه می‌کند و معتقد است شاخص نابرابری باید به نحوی طراحی شود که به کمک آن بتوان تشخیص داد که جامعه برای کاهش نابرابری به یک میزان معین حاضر است از چه مقدار از درآمد و تولید جاری چشم‌پوشی نماید. این شاخص نیز همانند تیل و جینی هر چه به صفر نزدیک‌تر باشد نشان‌دهنده برابری بیشتر است. این شاخص در سال ۱۴۰۲ در کل کشور به ۰.۲۳۴۹ رسیده که نسبت به سال قبل افزایش یافته است.

۸- سایر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای کل کشور

شرح	سهم بیست درصد کم هزینه ترین جمعیت (درصد)	نسبت هزینه ده درصد پر هزینه ترین به ده درصد کم هزینه ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه ترین به بیست درصد کم هزینه ترین جمعیت	نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه ترین به چهل درصد کم هزینه ترین جمعیت	سهم بیست درصد پر هزینه ترین جمعیت (درصد)	شاخص پالما	شاخص تیل	شاخص اتکنیسون
۱۳۸۰	۵.۲۲	۱۶.۴۳	۹.۶۱	۴.۹۰	۵۰.۱۸	۲.۳۳	۰.۳۱۸۶	۰.۲۷۱۵
۱۳۸۵	۵.۰۲	۱۷.۴۰	۱۰.۰۴	۵.۰۹	۴۷.۵۲	۱.۹۳	۰.۲۶۹۶	۰.۲۳۲۴
۱۳۹۰	۶.۶۳	۱۱.۰۹	۶.۷۸	۳.۸۰	۴۴.۹۸	۱.۶۸	۰.۲۳۲۵	۰.۲۰۸۱
۱۳۹۵	۶.۱۳	۱۲.۹۹	۷.۶۱	۴.۱۰	۴۶.۶۷	۱.۸۵	۰.۲۵۸۳	۰.۲۲۵۸
۱۳۹۷	۵.۸۰	۱۴.۴۵	۸.۳۶	۴.۴۱	۴۸.۵۰	۲.۰۵	۰.۲۸۷۱	۰.۲۴۶۱
۱۳۹۸	۵.۹۶	۱۳.۶۹	۷.۹۷	۴.۲۵	۴۷.۴۹	۱.۹۵	۰.۲۷۲۰	۰.۲۳۵۵
۱۳۹۹	۵.۸۳	۱۳.۹۶	۸.۱۳	۴.۳۲	۴۷.۴۴	۱.۹۶	۰.۲۷۲۱	۰.۲۳۷۹
۱۴۰۰	۵.۸۸	۱۳.۴۶	۷.۹۴	۴.۲۴	۴۶.۷۰	۱.۸۷	۰.۲۶۰۲	۰.۲۳۱۲
۱۴۰۱	۶.۰۱	۱۲.۸۶	۷.۶۹	۴.۱۳	۴۶.۲۱	۱.۸۲	۰.۲۵۲۴	۰.۲۲۴۴
۱۴۰۲	۵.۹۵	۱۳.۹۵	۷.۹۹	۴.۲۰	۴۷.۵۰	۱.۹۵	۰.۲۷۲۳	۰.۲۳۴۹

در سال ۱۴۰۲ در مناطق شهری سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت به ترتیب ۶.۶۰ و ۴۶.۵۴ درصد است که سهم هر دو شاخص نسبت به سال قبل افزایش یافته است. نسبت ده، بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به ده، بیست و چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت در مناطق شهری به ترتیب ۱۱.۸۸، ۷.۰۵ و ۳.۸۸ است که نسبت به سال قبل هر سه شاخص افزایش یافته اند. شاخص پالما نسبت هزینه ده درصد پرهزینه‌ترین جمعیت به هزینه چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت است. این شاخص در سال ۱۴۰۲ در مناطق شهری ۱.۷۹ است که نسبت به سال قبل افزایش نشان می‌دهد. شاخص های تیل و اتکینسون در سال ۱۴۰۲ در مناطق شهری به ترتیب ۰.۲۵۲۱ و ۰.۲۱۵۱ است که هر دو شاخص نسبت به سال قبل افزایش یافته است.

۹- سایر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای مناطق شهری

شرح	سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت (درصد)	نسبت هزینه ده درصد پر هزینه‌ترین به ده درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه چهل درصد پر هزینه‌ترین به چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	سهم بیست درصد پرهزینه‌ترین جمعیت (درصد)	شاخص پالما	شاخص تیل	شاخص اتکینسون
۱۳۸۰	۵.۵۵	۱۵.۴۹	۸.۹۳	۴۶.۰	۴۹.۵۱	۲.۱۹	۰.۳۰۵۱	۰.۲۵۸۴
۱۳۸۵	۵.۴۱	۱۵.۳۱	۹.۰۰	۴۶.۴	۴۸.۹۷	۲.۱۴	۰.۲۹۶۵	۰.۲۵۷۰
۱۳۹۰	۶.۹۴	۱۰.۱۷	۶.۳۲	۳۶.۱	۴۳.۸۳	۱.۵۴	۰.۲۱۲۷	۰.۱۹۰۱
۱۳۹۵	۶.۷۲	۱۱.۱۲	۶.۷۷	۳۸.۰	۴۵.۵۲	۱.۶۹	۰.۲۳۶۳	۰.۲۰۵۷
۱۳۹۷	۶.۳۴	۱۲.۴۴	۷.۴۷	۴.۱۲	۴۷.۳۷	۱.۸۹	۰.۲۶۵۷	۰.۲۲۷۳
۱۳۹۸	۶.۵۲	۱۱.۸۱	۷.۱۱	۳.۹۴	۴۶.۳۶	۱.۷۹	۰.۲۵۰۳	۰.۲۱۵۹
۱۳۹۹	۶.۳۹	۱۲.۰۲	۷.۲۴	۳.۹۹	۴۶.۲۴	۱.۷۸	۰.۲۴۹۲	۰.۲۱۷۵
۱۴۰۰	۶.۴۶	۱۱.۵۴	۷.۰۲	۳.۹۱	۴۵.۳۴	۱.۷۰	۰.۲۳۶۴	۰.۲۱۰۰
۱۴۰۱	۶.۵۹	۱۱.۲۳	۶.۸۲	۳.۸۰	۴۴.۹۰	۱.۶۵	۰.۲۲۹۲	۰.۲۰۳۸
۱۴۰۲	۶.۶۰	۱۱.۸۸	۷.۰۵	۳.۸۸	۴۶.۵۴	۱.۷۹	۰.۲۵۲۱	۰.۲۱۵۱

در سال ۱۴۰۲ در مناطق روستایی سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین و پرهزینه‌ترین جمعیت به ترتیب ۶.۸۵ و ۴۳.۸۲ درصد است که سهم هر دو شاخص نسبت به سال قبل کاهش یافته است.

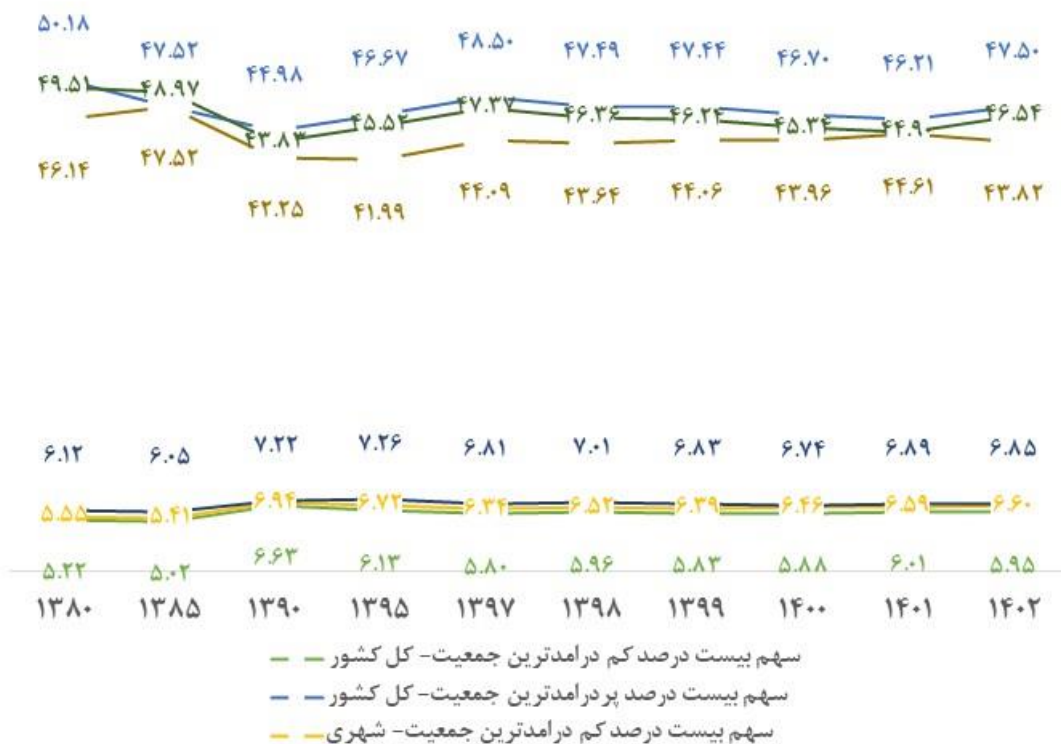
نسبت ده، بیست و چهل درصد پرهزینه‌ترین به ده، بیست و چهل درصد کم هزینه‌ترین جمعیت در مناطق روستایی به ترتیب ۱۰.۲۶، ۶.۴۰ و ۳.۶۵ است که هر سه شاخص نسبت به سال قبل کاهش یافته‌اند.

شاخص‌های پالما، تیل و اتکینسون در سال ۱۴۰۲ در مناطق روستایی به ترتیب ۱.۵۶، ۰.۲۱۴۲ و ۰.۱۹۱۹ است که هر سه آن‌ها نسبت به سال قبل کاهش یافته است.

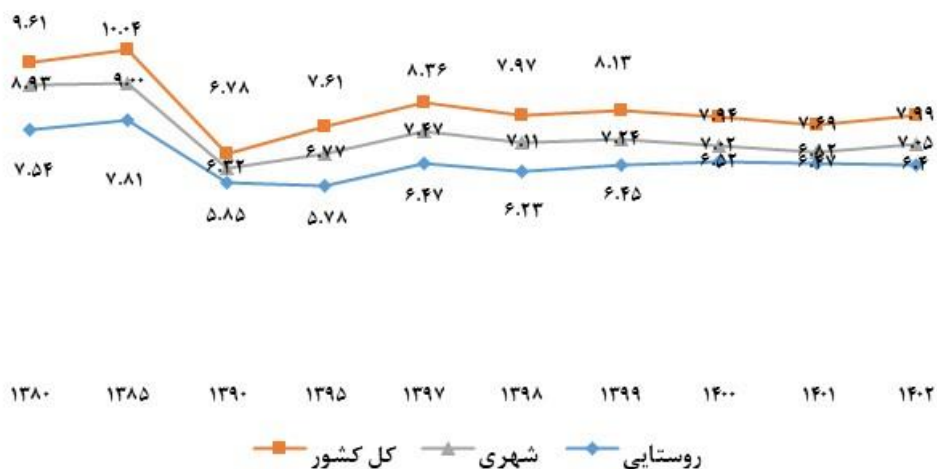
۱۰- سایر شاخص‌های توزیع درآمد خانوارهای مناطق روستایی

شرح	نسبت هزینه ده			نسبت هزینه بیست			سهم بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت (درصد)	شاخص پالما	شاخص تیل	شاخص اتکینسون
	نسبت هزینه ده درصد پر	نسبت هزینه ده کم هزینه‌ترین به ده درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر	نسبت هزینه بیست کم هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت	نسبت هزینه بیست درصد پر	نسبت هزینه بیست کم هزینه‌ترین به بیست درصد کم هزینه‌ترین جمعیت				
۱۳۸۰	۱۲.۶۸	۷.۵۴	۴.۰۹	۴۶.۱۴	۱.۸۱	۰.۲۲۲۴	۰.۲۵۱۲	۰.۲۲۲۴		
۱۳۸۵	۱۳.۰۱	۷.۸۱	۴.۲۹	۴۷.۵۲	۱.۹۳	۰.۲۳۲۴	۰.۲۶۹۵	۰.۲۳۲۴		
۱۳۹۰	۹.۳۸	۵.۸۵	۳.۳۹	۴۲.۲۵	۱.۴۰	۰.۱۷۴۱	۰.۱۹۰۷	۰.۱۷۴۱		
۱۳۹۵	۹.۲۵	۵.۷۸	۳.۳۴	۴۱.۹۹	۱.۳۸	۰.۱۷۱۲	۰.۱۸۷۱	۰.۱۷۱۲		
۱۳۹۷	۱۰.۶۸	۶.۴۷	۳.۶۳	۴۴.۰۹	۱.۵۷	۰.۱۹۳۸	۰.۲۱۷۴	۰.۱۹۳۸		
۱۳۹۸	۱۰.۰۴	۶.۲۳	۳.۵۶	۴۳.۶۴	۱.۵۳	۰.۱۸۷۳	۰.۲۱۰۳	۰.۱۸۷۳		
۱۳۹۹	۱۰.۵۴	۶.۴۵	۳.۶۳	۴۴.۰۶	۱.۵۶	۰.۱۹۳۰	۰.۲۱۶۱	۰.۱۹۳۰		
۱۴۰۰	۱۰.۷۶	۶.۵۲	۳.۶۴	۴۳.۹۶	۱.۵۷	۰.۱۹۴۲	۰.۲۱۶۴	۰.۱۹۴۲		
۱۴۰۱	۱۰.۵۵	۶.۴۷	۳.۷۰	۴۴.۶۱	۱.۶۲	۰.۱۹۷۰	۰.۲۲۳۹	۰.۱۹۷۰		
۱۴۰۲	۱۰.۲۶	۶.۴۰	۳.۶۵	۴۳.۸۲	۱.۵۶	۰.۱۹۱۹	۰.۲۱۴۲	۰.۱۹۱۹		

نمودار ۸ - سهم بیست درصد کم درآمدترین و پردرآمدترین جمعیت

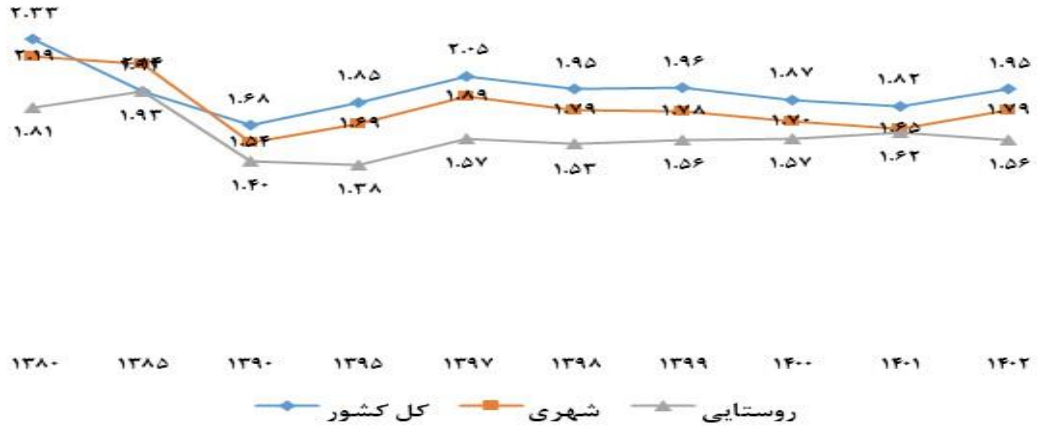

نمودار ۹ - نسبت هزینه بیست درصد پردرآمدترین به بیست درصد کم درآمدترین جمعیت

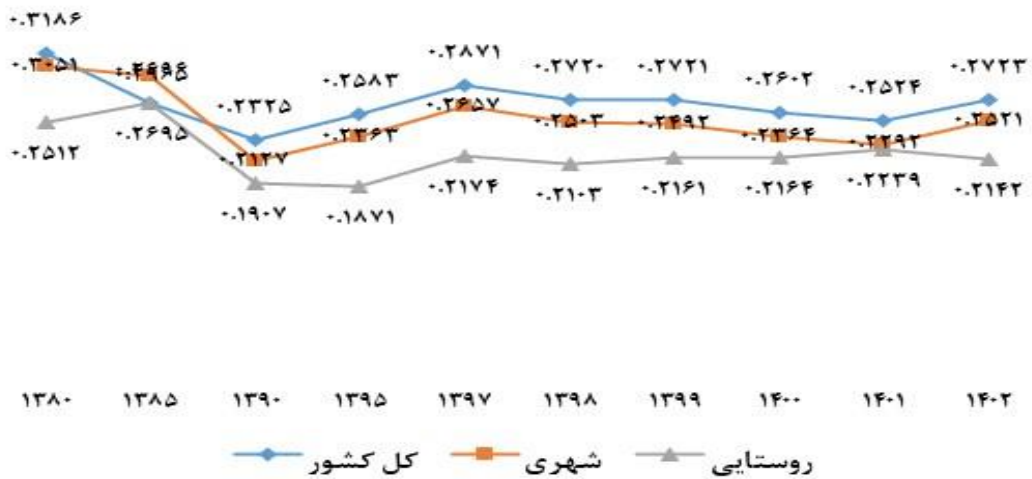

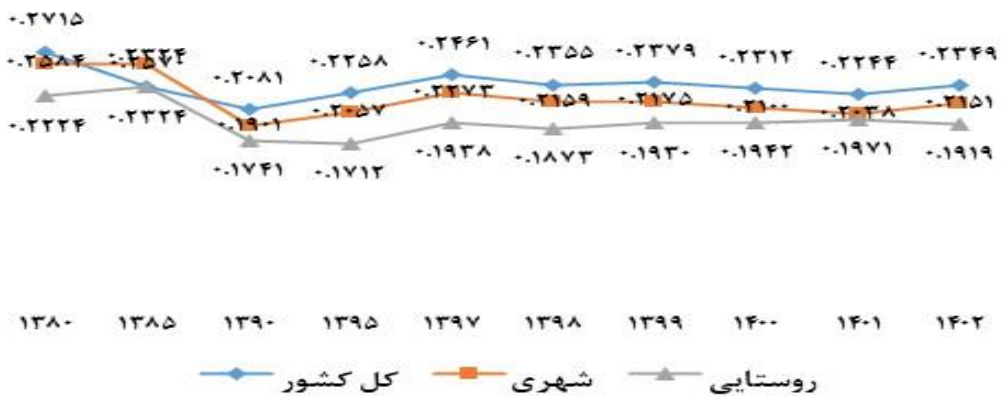
نمودار ۱۰- شاخص پالما

نمودار ۱۱- شاخص تیل

نمودار ۱۲- شاخص اتکینسون

ضریب جینی خانوارهای شهری و روستایی
در ۳۱ استان

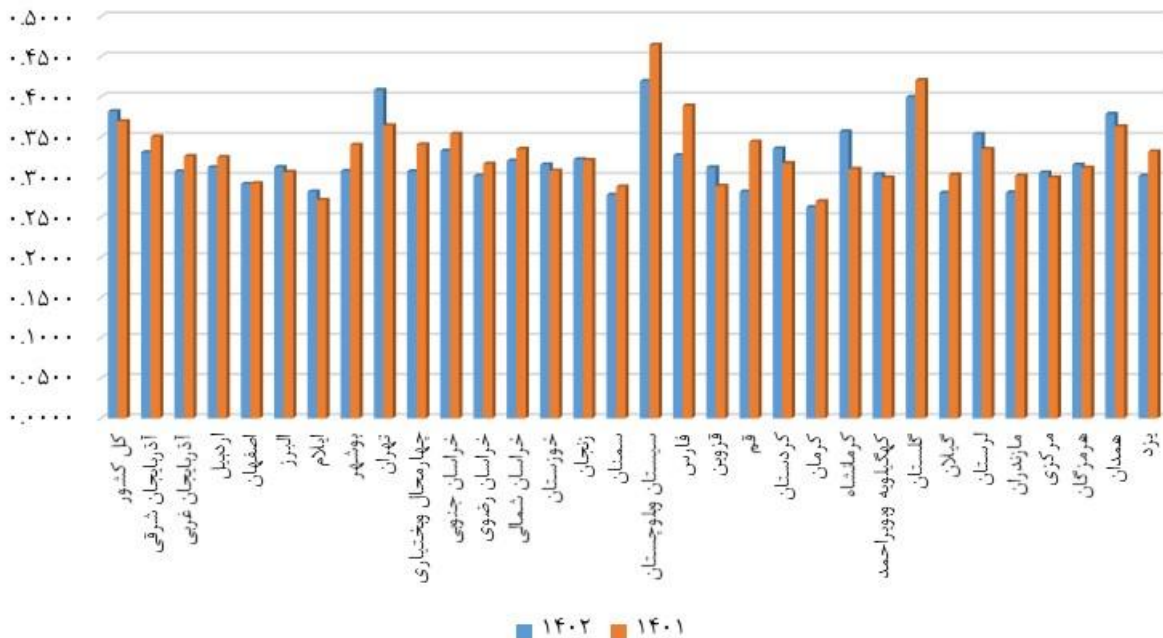
ضریب جینی در مناطق شهری و روستایی ۳۱ استان

در سال ۱۴۰۲ در مناطق شهری؛

بالاترین ضریب جینی برای استان سیستان و بلوچستان (۰.۴۱۹۸) مشاهده می‌شود که نسبت به سال قبل ۰.۰۴۴۹ واحد کاهش یافته است. این استان در تمامی سال‌های مورد بررسی بالاترین نابرابری را در بین مناطق شهری ۳۱ استان داشته است. پس از سیستان و بلوچستان، استان تهران (۰.۴۰۸۵) بیشترین ضریب جینی را داشته که نسبت به سال قبل خود ۰.۰۴۴۱ واحد افزایش یافته است.

کمترین ضریب جینی مربوط به استان‌های کرمان (۰.۲۶۲۵) و سمنان (۰.۲۷۸۱) است که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰.۰۰۷۵ و ۰.۰۱۰۱ واحد کاهش یافته‌اند.

نمودار ۱۳ - ضریب جینی مناطق شهری ۳۱ استان

۱۱- ضریب جینی خانوارهای شهری کل کشور و ۳۱ استان

۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	استان
۰.۳۸۲۰	۰.۳۶۹۶	۰.۳۷۵۷	۰.۳۸۲۵	۰.۳۸۲۸	۰.۳۹۴۰	۰.۳۷۳۰	۰.۳۵۶۸	۰.۴۱۷۷	کل کشور
۰.۳۳۰۹	۰.۳۵۰۴	۰.۳۷۵۲	۰.۳۷۴۳	۰.۳۳۹۳	۰.۳۸۷۴	۰.۳۴۱۳	۰.۳۶۶۸	۰.۴۱۷۰	آذربایجان شرقی
۰.۳۰۷۱	۰.۳۲۶۱	۰.۳۶۴۶	۰.۳۴۱۲	۰.۳۵۸۵	۰.۲۹۳۵	۰.۲۷۳۰	۰.۳۳۸۰	۰.۳۷۳۵	آذربایجان غربی
۰.۳۱۲۲	۰.۳۲۴۹	۰.۳۳۵۱	۰.۲۵۷۹	۰.۳۱۲۱	۰.۳۳۴۵	۰.۲۶۷۹	۰.۳۲۹۷	۰.۳۹۶۱	اردبیل
۰.۲۹۱۵	۰.۲۹۲۴	۰.۲۹۰۷	۰.۲۹۴۳	۰.۳۱۱۶	۰.۳۴۷۰	۰.۳۳۵۵	۰.۳۲۷۸	۰.۳۹۴۷	اصفهان
۰.۳۱۲۴	۰.۳۰۶۴	۰.۳۰۲۸	۰.۳۲۲۷	۰.۳۰۹۵	۰.۳۱۹۴	۰.۳۱۹۰	۰.۲۷۱۷	*_	البرز
۰.۲۸۲۱	۰.۲۷۱۷	۰.۲۹۹۰	۰.۳۱۷۵	۰.۳۱۲۴	۰.۳۰۶۷	۰.۳۹۹۶	۰.۳۴۰۳	۰.۳۷۰۴	ایلام
۰.۳۰۷۷	۰.۳۴۰۳	۰.۲۹۲۸	۰.۳۰۰۰	۰.۲۸۷۹	۰.۳۳۳۴	۰.۳۳۸۲	۰.۳۱۹۰	۰.۳۵۰۴	بوشهر
۰.۴۰۸۵	۰.۳۶۴۴	۰.۳۶۱۸	۰.۳۸۱۴	۰.۴۰۶۲	۰.۴۰۵۴	۰.۳۷۶۰	۰.۳۵۱۶	۰.۴۱۳۴	تهران
۰.۳۰۷۲	۰.۳۴۰۷	۰.۳۱۸۴	۰.۳۲۲۶	۰.۳۱۳۱	۰.۳۲۱۰	۰.۳۰۰۳	۰.۳۳۳۷	۰.۳۳۸۰	چهارمحال و بختیاری
۰.۳۳۲۸	۰.۳۵۳۹	۰.۳۴۷۵	۰.۳۰۹۵	۰.۳۲۲۹	۰.۳۲۲۸	۰.۲۸۵۳	۰.۳۲۰۱	۰.۳۸۴۰	خراسان جنوبی
۰.۳۰۱۹	۰.۳۱۶۸	۰.۳۴۴۷	۰.۳۳۶۹	۰.۳۳۱۱	۰.۳۶۰۶	۰.۳۳۰۳	۰.۳۲۶۷	۰.۴۲۴۷	خراسان رضوی
۰.۳۲۰۴	۰.۳۳۵۱	۰.۳۴۲۳	۰.۳۳۰۷	۰.۳۵۴۸	۰.۳۴۶۳	۰.۳۲۴۵	۰.۳۳۲۴	۰.۴۱۹۳	خراسان شمالی
۰.۳۱۵۷	۰.۳۰۸۱	۰.۳۵۴۲	۰.۳۴۳۵	۰.۳۳۴۴	۰.۳۷۳۶	۰.۳۷۹۳	۰.۳۳۷۰	۰.۳۶۵۲	خوزستان
۰.۳۲۲۲	۰.۳۲۱۳	۰.۳۴۶۳	۰.۳۴۷۵	۰.۳۲۰۵	۰.۳۰۵۵	۰.۲۷۸۳	۰.۲۸۳۸	۰.۳۴۱۵	زنجان
۰.۲۷۸۱	۰.۲۸۸۲	۰.۳۰۷۶	۰.۳۴۲۵	۰.۲۹۳۸	۰.۲۹۸۷	۰.۲۹۰۱	۰.۳۳۳۰	۰.۳۷۴۵	سمنان
۰.۴۱۹۸	۰.۴۶۴۷	۰.۴۹۲۹	۰.۴۵۷۰	۰.۴۴۷۹	۰.۴۶۵۰	۰.۴۰۳۶	۰.۴۰۰۶	۰.۴۲۳۷	سیستان و بلوچستان
۰.۳۲۷۱	۰.۳۸۹۱	۰.۳۳۸۴	۰.۳۱۸۶	۰.۳۲۰۰	۰.۳۵۷۴	۰.۳۲۱۰	۰.۳۵۷۰	۰.۳۵۵۷	فارس
۰.۳۱۲۳	۰.۲۸۹۱	۰.۲۸۳۳	۰.۲۶۷۹	۰.۲۶۸۳	۰.۲۹۳۳	۰.۲۹۶۳	۰.۲۷۴۳	۰.۳۶۲۴	قزوین
۰.۲۸۲۰	۰.۳۴۴۱	۰.۳۲۵۸	۰.۳۳۱۴	۰.۳۱۵۴	۰.۳۶۸۲	۰.۳۱۵۹	۰.۳۵۹۸	۰.۳۸۰۳	قم
۰.۳۳۵۷	۰.۳۱۷۴	۰.۳۳۴۳	۰.۳۲۰۱	۰.۳۱۵۱	۰.۲۸۶۷	۰.۲۶۲۷	۰.۳۱۰۷	۰.۳۳۸۶	کردستان
۰.۲۶۲۵	۰.۲۷۰۰	۰.۲۷۲۹	۰.۳۰۵۰	۰.۳۱۷۶	۰.۳۳۷۰	۰.۳۱۰۸	۰.۳۳۲۸	۰.۴۰۰۸	کرمان
۰.۳۵۶۸	۰.۳۱۰۱	۰.۳۰۰۲	۰.۳۰۱۴	۰.۳۰۲۱	۰.۳۴۶۵	۰.۲۸۱۳	۰.۳۴۱۳	۰.۴۰۸۲	کرمانشاه
۰.۳۰۳۸	۰.۲۹۹۴	۰.۳۱۲۷	۰.۳۰۲۴	۰.۳۱۱۸	۰.۲۹۶۱	۰.۲۴۳۹	۰.۳۰۴۹	۰.۴۱۶۴	کهگیلویه و بویراحمد
۰.۳۹۹۷	۰.۴۲۰۶	۰.۴۰۱۸	۰.۳۶۹۵	۰.۳۵۹۱	۰.۳۷۲۶	۰.۳۸۸۷	۰.۳۸۰۶	۰.۴۰۸۳	گلستان
۰.۲۸۰۵	۰.۳۰۳۳	۰.۳۰۹۶	۰.۳۲۹۶	۰.۲۹۸۲	۰.۳۴۳۰	۰.۳۸۸۴	۰.۳۱۱۸	۰.۳۹۹۹	گیلان
۰.۳۵۳۸	۰.۳۳۴۹	۰.۲۸۹۹	۰.۳۳۴۶	۰.۳۱۴۹	۰.۳۶۱۹	۰.۲۸۵۳	۰.۳۰۷۱	۰.۳۶۱۰	لرستان
۰.۲۸۱۰	۰.۳۰۱۹	۰.۳۳۹۱	۰.۳۳۶۸	۰.۳۱۸۸	۰.۳۰۹۲	۰.۳۰۴۸	۰.۳۰۸۹	۰.۴۱۶۷	مازندران
۰.۳۰۵۷	۰.۲۹۹۶	۰.۳۰۴۸	۰.۲۹۴۹	۰.۲۶۱۵	۰.۲۷۵۹	۰.۳۱۵۷	۰.۳۴۸۸	۰.۳۷۵۹	مرکزی
۰.۳۱۵۵	۰.۳۱۱۸	۰.۳۵۲۸	۰.۳۵۸۸	۰.۳۶۶۳	۰.۳۶۲۰	۰.۳۴۹۷	۰.۲۸۷۶	۰.۴۲۲۰	هرمزگان
۰.۳۷۸۷	۰.۳۶۳۲	۰.۳۴۹۰	۰.۴۰۱۳	۰.۳۵۸۶	۰.۳۷۵۶	۰.۳۲۲۹	۰.۳۴۲۸	۰.۳۹۱۵	همدان
۰.۳۰۱۸	۰.۳۳۱۹	۰.۲۷۶۹	۰.۳۲۹۹	۰.۳۲۵۰	۰.۳۱۷۲	۰.۲۷۰۲	۰.۳۱۶۵	۰.۳۵۰۹	یزد

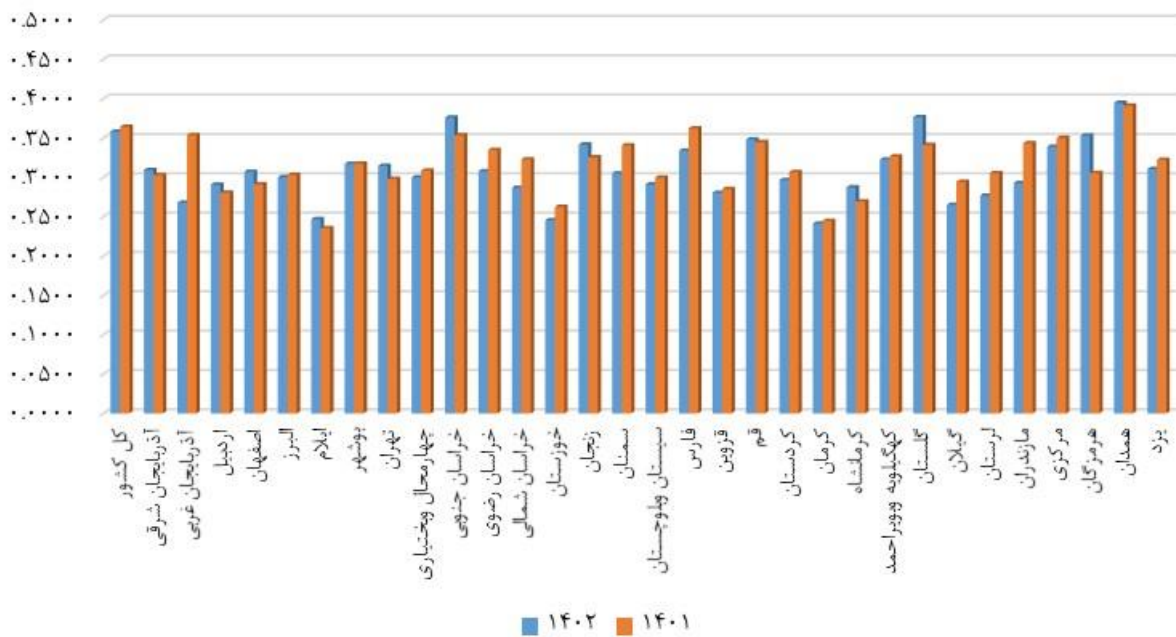
* در سال مذکور استان البرز، مستقل نشده است.

در سال ۱۴۰۲ در مناطق روستایی؛

بالاترین ضریب جینی در استان‌های همدان (۰.۳۹۴۸) و گلستان (۰.۳۷۶۶) مشاهده می‌شود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰.۰۰۳۵ و ۰.۰۳۵۴ واحد افزایش یافته است.

کمترین ضریب جینی مربوط به استان‌های کرمان (۰.۲۴۱۳) و خوزستان (۰.۲۴۵۵) است که نسبت به سال قبل به ترتیب ۰.۰۰۳۵ و ۰.۰۱۷۱ واحد کاهش یافته اند.

نمودار ۱۴ - ضریب جینی مناطق روستایی ۳۱ استان

۱۲- ضریب جینی خانوارهای روستایی کل کشور و ۳۱ استان

۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۵	۱۳۹۰	۱۳۸۵	استان
۰.۳۵۸۳	۰.۳۶۴۳	۰.۳۵۹۴	۰.۳۵۹۰	۰.۳۵۳۹	۰.۳۵۹۵	۰.۳۳۶۲	۰.۳۳۹۴	۰.۳۹۷۷	کل کشور
۰.۳۰۹۳	۰.۳۰۲۸	۰.۳۴۰۲	۰.۳۳۹۰	۰.۳۵۲۲	۰.۳۲۵۹	۰.۳۳۲۳	۰.۳۱۴۰	۰.۳۵۴۲	آذربایجان شرقی
۰.۲۶۷۹	۰.۳۵۳۸	۰.۳۲۴۸	۰.۳۰۸۱	۰.۳۲۱۳	۰.۲۹۷۸	۰.۲۷۲۸	۰.۲۸۲۹	۰.۳۲۳۰	آذربایجان غربی
۰.۲۹۰۸	۰.۲۸۰۶	۰.۳۰۴۰	۰.۲۹۵۹	۰.۳۳۸۴	۰.۳۰۸۲	۰.۲۸۹۸	۰.۳۰۲۳	۰.۳۵۲۶	اردبیل
۰.۳۰۷۲	۰.۲۹۱۴	۰.۲۸۸۵	۰.۳۰۰۲	۰.۲۹۶۴	۰.۳۲۷۷	۰.۳۱۱۵	۰.۳۳۴۴	۰.۳۸۰۵	اصفهان
۰.۳۰۰۲	۰.۳۰۳۳	۰.۳۰۵۸	۰.۳۵۷۴	۰.۳۱۳۵	۰.۳۰۹۹	۰.۳۰۹۵	۰.۲۷۰۵	*_	البرز
۰.۲۴۷۱	۰.۲۳۵۴	۰.۲۸۵۱	۰.۲۹۱۳	۰.۲۶۰۳	۰.۲۷۱۹	۰.۳۰۲۷	۰.۳۲۸۲	۰.۳۳۱۰	ایلام
۰.۳۱۷۳	۰.۳۱۷۶	۰.۲۵۹۳	۰.۲۹۷۳	۰.۲۸۸۰	۰.۳۰۳۶	۰.۲۸۸۷	۰.۳۵۴۵	۰.۳۴۷۸	بوشهر
۰.۳۱۴۷	۰.۲۹۸۱	۰.۳۱۵۵	۰.۳۱۶۶	۰.۳۱۵۴	۰.۳۴۴۴	۰.۳۰۰۸	۰.۲۹۱۰	۰.۳۸۸۳	تهران
۰.۳۰۰۰	۰.۳۰۸۷	۰.۳۱۴۵	۰.۳۶۲۱	۰.۳۱۰۶	۰.۳۱۴۴	۰.۲۷۹۱	۰.۳۰۷۵	۰.۳۰۲۶	چهارمحال و بختیاری
۰.۳۷۶۰	۰.۳۵۳۶	۰.۳۶۳۳	۰.۲۹۶۴	۰.۳۳۸۶	۰.۳۲۴۶	۰.۲۴۲۰	۰.۲۶۴۵	۰.۳۴۴۷	خراسان جنوبی
۰.۳۰۸۰	۰.۳۳۴۹	۰.۳۳۰۳	۰.۳۳۲۸	۰.۳۱۴۵	۰.۳۳۶۴	۰.۳۰۳۵	۰.۳۲۴۶	۰.۳۹۳۵	خراسان رضوی
۰.۲۸۶۸	۰.۳۲۲۹	۰.۳۰۹۸	۰.۲۷۴۰	۰.۳۲۵۱	۰.۲۹۰۱	۰.۲۹۰۰	۰.۲۸۵۴	۰.۳۵۵۰	خراسان شمالی
۰.۲۴۵۵	۰.۲۶۲۶	۰.۲۷۶۵	۰.۲۴۰۹	۰.۲۵۵۳	۰.۳۰۳۹	۰.۲۴۸۴	۰.۲۹۲۱	۰.۳۸۷۵	خوزستان
۰.۳۴۱۹	۰.۳۲۵۶	۰.۳۳۲۶	۰.۳۵۵۴	۰.۳۴۵۰	۰.۳۱۱۱	۰.۲۶۲۸	۰.۲۵۹۸	۰.۳۲۱۰	زنجان
۰.۳۰۵۲	۰.۳۴۰۸	۰.۳۲۶۰	۰.۳۴۱۰	۰.۲۸۹۸	۰.۲۹۴۶	۰.۳۰۸۱	۰.۳۰۷۸	۰.۳۲۸۵	سمنان
۰.۲۹۱۳	۰.۲۹۹۸	۰.۳۳۸۶	۰.۳۴۵۹	۰.۳۲۶۸	۰.۳۲۵۴	۰.۲۹۶۷	۰.۳۴۴۰	۰.۳۱۶۱	سیستان و بلوچستان
۰.۳۳۴۱	۰.۲۶۲۴	۰.۳۰۴۴	۰.۲۸۵۸	۰.۳۰۹۱	۰.۳۱۳۲	۰.۳۰۹۷	۰.۳۳۲۶	۰.۳۷۹۱	فارس
۰.۲۸۰۵	۰.۲۸۵۱	۰.۳۳۰۱	۰.۲۷۹۲	۰.۲۹۳۰	۰.۲۷۳۴	۰.۲۹۵۶	۰.۳۲۳۸	۰.۳۶۴۷	قزوین
۰.۳۴۸۳	۰.۳۴۵۰	۰.۳۵۱۰	۰.۳۳۵۵	۰.۳۳۷۶	۰.۳۳۱۵	۰.۲۸۲۴	۰.۳۱۹۶	۰.۳۹۴۷	قم
۰.۲۹۶۷	۰.۳۰۶۹	۰.۲۸۵۱	۰.۲۵۵۸	۰.۲۵۱۷	۰.۲۷۴۴	۰.۲۷۱۳	۰.۲۸۳۷	۰.۳۰۶۰	کردستان
۰.۲۴۱۳	۰.۲۴۴۸	۰.۲۶۲۶	۰.۲۸۷۹	۰.۲۹۰۱	۰.۲۸۴۳	۰.۳۱۱۳	۰.۳۰۷۳	۰.۴۲۶۶	کرمان
۰.۲۸۷۴	۰.۲۶۹۵	۰.۲۷۹۳	۰.۲۸۷۰	۰.۲۷۳۳	۰.۳۰۷۹	۰.۲۸۶۱	۰.۳۱۱۲	۰.۳۸۳۳	کرمانشاه
۰.۳۲۲۷	۰.۳۲۶۸	۰.۳۳۹۹	۰.۳۲۳۱	۰.۳۳۱۱	۰.۲۴۰۴	۰.۲۲۵۰	۰.۲۶۹۷	۰.۴۴۷۵	کهگیلویه و بویراحمد
۰.۳۷۶۶	۰.۳۴۱۲	۰.۳۵۸۸	۰.۳۵۲۴	۰.۳۵۴۶	۰.۳۴۸۸	۰.۳۱۰۶	۰.۳۳۷۴	۰.۴۰۱۰	گلستان
۰.۲۶۵۲	۰.۲۹۴۳	۰.۳۰۵۴	۰.۳۲۷۷	۰.۳۰۹۷	۰.۳۲۰۰	۰.۲۸۱۱	۰.۳۳۳۸	۰.۳۷۸۴	گیلان
۰.۲۷۶۹	۰.۳۰۵۴	۰.۳۱۸۹	۰.۳۵۶۱	۰.۲۹۸۷	۰.۳۰۴۸	۰.۲۸۸۱	۰.۲۷۰۰	۰.۳۵۵۳	لرستان
۰.۲۹۲۸	۰.۳۴۳۶	۰.۳۲۶۲	۰.۳۰۳۹	۰.۳۲۴۵	۰.۳۵۱۹	۰.۲۷۳۳	۰.۳۰۹۴	۰.۳۶۹۱	مازندران
۰.۳۳۸۹	۰.۳۵۰۳	۰.۳۲۶۷	۰.۳۳۶۰	۰.۳۳۴۲	۰.۳۵۹۸	۰.۳۴۰۹	۰.۳۵۵۱	۰.۳۵۲۰	مرکزی
۰.۳۵۳۲	۰.۳۰۵۶	۰.۳۱۸۷	۰.۳۵۲۲	۰.۳۵۳۳	۰.۳۶۷۰	۰.۳۳۷۸	۰.۲۸۵۸	۰.۴۱۸۸	هرمزگان
۰.۳۹۴۸	۰.۳۹۱۳	۰.۳۴۸۷	۰.۳۵۷۵	۰.۳۶۹۸	۰.۳۱۴۰	۰.۳۰۸۷	۰.۳۰۵۰	۰.۳۷۳۹	همدان
۰.۳۱۰۶	۰.۳۲۲۴	۰.۳۳۰۴	۰.۲۹۴۵	۰.۲۸۷۵	۰.۳۴۳۶	۰.۳۲۹۲	۰.۳۶۳۰	۰.۳۷۱۲	یزد

* در سال مذکور استان البرز، مستقل نشده است.

تعاریف و مفاهیم

۱. ضریب جینی^۱

یکی از شاخص‌های سنجش نابرابری درآمد جامعه، ضریب جینی است. ضریب جینی عددی است بین صفر و یک (یا صفر و صد درصد) که در آن صفر به معنی توزیع کاملاً برابر درآمد یا ثروت و یک به معنای نابرابری مطلق در توزیع است. در بین محققین روش‌های مختلفی برای محاسبه این شاخص وجود دارد. عمده‌ترین آن‌ها دو نوع روش با گروه‌بندی و بدون گروه‌بندی می‌باشد. از لحاظ آماری، ضریب جینی، نسبت اندازه نابرابری توزیع درآمد در جامعه به حداکثر اندازه نابرابری درآمدی ممکن در یک توزیع درآمد کاملاً ناعادلانه است.

- محاسبه ضریب جینی بدون گروه‌بندی :

برای محاسبه ضریب جینی بدون گروه‌بندی از فرمول زیر استفاده می‌شود.

$$Gini = 2 \frac{Cov(y_i, f_i)}{\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N y_i}$$

که در آن:

y_i درآمد خانوار i ام

f_i رتبه خانوار i ام (f برای خانوارهای فقیر صفر و برای خانوارهای غنی یک در نظر گرفته می‌شود).

- محاسبه ضریب جینی با گروه‌بندی:

بعد از مرتب کردن صعودی درآمد سرانه خانوارها داده‌ها را به گروه‌های مساوی تقسیم کرده و سپس تعیین

می‌شود که هر یک از گروه‌های مورد نظر چه درصد از درآمد جامعه را به خود اختصاص داده است.

ضریب جینی با گروه‌بندی از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$G = 1 - 2 \int_0^1 f(x) dx$$

$$G = 1 - \sum_{i=0}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)(x_{i+1} - x_i) \Rightarrow G = 1 - 1/N \sum_{i=0}^{k-1} (y_{i+1} + y_i)$$

در این فرمول $1/N$ نسبت گروه‌بندی‌ها است (اگر از دهک استفاده شود $1/10$ و اگر از بیستک استفاده شود $1/20$

و...). با توجه به اینکه برای نشان دادن توزیع و چگونگی تغییرات سهم گروه‌های جامعه و تغییرات سهم‌ها از دهک‌ها

استفاده می‌شود، در این مطالعه برای محاسبه ضریب جینی از دهک‌ها استفاده شده است.

^۱ - Gini Coefficient.

۲. شاخص تیل^۲

شاخص تیل، بر مفهوم انتروپی استوار است. این شاخص بین صفر و $\ln N$ تغییر می‌کند. مقدار صفر حالت برابری کامل و $\ln N$ نابرابری کامل است. انتقال درآمد از یک فرد ثروتمند به یک فرد فقیر شاخص تیل را کاهش می‌دهد. $GE(1)$ معرف شاخص تیل است که از فرمول زیر محاسبه می‌شود^۳:

$$GE(1) = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \frac{y_i}{\bar{y}} \ln\left(\frac{y_i}{\bar{y}}\right)$$

که در آن N تعداد خانوارها، y_i درآمد خانوار i ام و $\bar{y}$ میانگین درآمد کل خانوارها است. مزیت این معیار نسبت به ضریب جینی آن است که به خانوارهای فقیر وزن بیشتری اختصاص می‌دهد.

۳. شاخص‌های نابرابری اتکینسون^۴

اتکینسون یکی دیگر از معیارهای نابرابری را ارائه داده است، که در آن پارامتر وزنی ε (میزان اجتناب از نابرابری) می‌باشد و هر چه میزان اجتناب از نابرابری بیشتر باشد، میزان نابرابری محاسبه شده برای توزیع معین درآمد بیشتر است. به عبارتی ε میزانی است که جامعه به نابرابری اهمیت می‌دهد. معیارهای نابرابری اتکینسون به روش زیر محاسبه می‌شود^۵:

$$A_\varepsilon = 1 - \left[\frac{1}{N} \sum_{i=1}^N \left(\frac{y_i}{\bar{y}} \right)^{1-\varepsilon} \right]^{\frac{1}{1-\varepsilon}} \quad \varepsilon \neq 1$$

$$A_\varepsilon = 1 - \frac{\prod_{i=1}^N Y_i^{(1/N)}}{\bar{Y}} \quad \varepsilon = 1$$

که در آن N تعداد خانوارها، y_i درآمد خانوار i ام، $\bar{y}$ میانگین درآمد کل خانوارها و ε پارامتر اجتناب از نابرابری است ($0 < \varepsilon < \infty$). در نتیجه هر چه مقدار ε بیشتر باشد جامعه نسبت به نابرابری نگرانی بیشتری دارد. اگر

^۲ - Theil

^۳ - Introduction to Poverty Analysis, World Bank (۲۰۰۵).

^۴ - Atkinson.

^۵ - Introduction to Poverty Analysis, World Bank (۲۰۰۵).

$A=0$ باشد برابری کامل و هنگامی که $A=1$ باشد نابرابری کامل است. دامنه تغییرات این معیار بین صفر و یک

می‌باشد.

۴. شاخص پالما^۶

مفهوم آن نسبت ده درصد پردرآمدترین جمعیت به چهل درصد کم درآمدترین جمعیت است و گویای آن است که

وضعیت پردرآمدترین دهک جمعیت نسبت به ۴ دهک کم درآمدترین جمعیت تغییر نموده است.

۵. نسبت پراکندگی (نابرابری):

این نسبت متوسط هزینه‌های پردرآمدترین افراد را به کم درآمدترین افراد اندازه‌گیری می‌کند. برای محاسبه آن

می‌توان از دهک یا پنجم استفاده نمود. به عبارتی این شاخص نسبت متوسط هزینه ده درصد پردرآمدترین به ده درصد

کم درآمدترین افراد را نشان می‌دهد. نسبت پراکندگی به صورت زیر محاسبه می‌شود:^۷

$$q_i^j = \frac{\text{متوسط هزینه‌های دهک‌های بالایی } i}{\text{متوسط هزینه‌های دهک‌های پایینی } j}$$

^۶ - Palma Index

^۷ - Introduction to Poverty Analysis, World Bank (۲۰۰۵).